

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązująca, o ile dotyczą robotników:

a) art. art. 42 — 63, 87 — 192, 211 — 222 ustawy o pracy w przemyśle (Zwód praw rosyjskich Tom XI, Część II, wydanie 1913 r.);

b) §§ 72, 73, 76, 77 — 78-e, 81 — 88a, 90 i 91 ustawy przemysłowej w brzmieniu noweli z dnia 5 lutego 1907 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 26);

c) §§ 105, 114a — 119b, 121 — 125, 133g — 134g ordynacji przemysłowej Rzeszy Niemieckiej w brzmieniu noweli z dnia 27 grudnia 1911 r. (Dz. Ust. Rzeszy niem. z r. 1912 str. 139);

d) §§ 200 — 209 powszechnej ustawy górniczej z dnia 23 maja 1854 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 146);

e) §§ 80 — 80e, 80g — 85h, 92 i 93 pruskiej powszechnej ustawy górniczej z dnia 24 czerwca 1865 r. (Zbiór Praw prus. str. 705);

f) art. 3 ustawy z 15 lipca 1920 r. o zabezpieczeniu bytu rodzinom osób, pełniących ochotniczą lub obowiązkową służbę wojskową (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 403),

oraz wszelkie inne przepisy prawne, normujące sprawy, uregulowane niniejszym rozporządzeniem, o ile są sprzeczne z przepisami tego rozporządzenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

325.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 16 marca 1928 r.

o bezpieczeństwie i higienie pracy.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Przy wszelkich robotach, prowadzonych bądź w zakładach pracy, bądź poza terenem zakładów pracy przez osoby lub przedsiębiorstwa prywatne, jak również przez Państwo, samorządy i in-

stytucje społeczne, przedsiębiorca powinien zastosować środki zapewniające ochronę życia i zdrowia pracowników, a w szczególności:

a) maszyny i urządzenia techniczne powinny być tak skonstruowane lub posiadać takie osłony i zabezpieczenia, by zapewniały pracownikom, w zależności od gałęzi produkcji oraz miejscowych warunków, bezpieczeństwo i higieniczne warunki pracy;

b) lokale, w których odbywa się praca, powinny w zależności od rodzaju produkcji i typu zakładu oraz liczby pracowników być dość obszerne, dobrze wentylowane, czysto utrzymywane, dostatecznie oświetlane i ogrzewane, powinny posiadać w zależności od rodzaju produkcji i typu zakładu urządzenia właściwe celem usuwania powstających przy produkcji: pyłu, gazów, szkodliwych wyziewów i odpadków;

c) urządzenia, zapewniające pracownikom zdrowotne warunki życia podczas pobytu w zakładzie pracy, jak jadalnie, ubieralnie, umywalnie, ustępy i t. p. powinny czynić zadość wymaganiom higieny;

d) znajdujące się przy zakładach pracy mieszkania dla pracowników winny odpowiadać wymaganiom higieny w ramach przepisów wydanych na podstawie art. 2.

Zakres zastosowania zasad niniejszego artykułu w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstwach z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, ustali rozporządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych, Pracy i Opieki Społecznej oraz Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.

Art. 2. Przepisy szczegółowe w zakresie postanowień art. 1-go wydają:

a) co do zakładów pracy podległych ustawom przemysłowym i górniczym Ministrowie: Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu i Spraw Wewnętrznych łącznie i w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami;

b) co do gospodarstw rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstw z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, rozporządzenia z zakresu ochrony życia i zdrowia pracowników zgodnie z rozporządzeniami, wymienionymi w ustępie ostatnim art. 1, wydadzą Ministrowie: Spraw Wewnętrznych, Pracy i Opieki Społecznej i Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych i Ministrem Robót Publicznych;

c) co do innych zakładów pracy Ministrowie: Spraw Wewnętrznych oraz Pracy i Opieki Społecznej łącznie w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

W trybie przewidzianym w ustępie pierwszym wydane będą również rozporządzenia, dotyczące zachowania się i obowiązków pracowników przy wykonywaniu robót, celem ochrony ich życia i zdrowia.

Rozporządzenia, wydane na podstawie niniejszego artykułu, ustalą w jakim zakresie i w jaki spo-

sób będą one obwieszane pracownikom. Obwieszczenia, przewidziane w niniejszym ustępie, zawierają podanie do wiadomości środków, stosowanych w razie nieszczęśliwych wypadków.

Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają w niczem uprawnień Ministra Spraw Wewnętrznych co do wydawania przepisów sanitarnych na mocy innych ustaw.

Przepis punktu a) ustępu pierwszego nie narusza w niczem postanowień art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym: postanowienia rozporządzeń wydanych dla poszczególnych kategorii zakładów na podstawie art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym, o ile dotyczyć będą ochrony życia i zdrowia pracowników oraz odpowiednie postanowienia w tym zakresie art. 1 niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń, wydanych na podstawie ustępu 1-go niniejszego artykułu, nie mogą być z sobą wzajemnie sprzeczne.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy pracowników państwowych i samorządowych, zatrudnionych w urzędach oraz pracowników w biurach kolei państwowych.

Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy również bezpieczeństwa technicznego w zakładach, podlegających ustawom górniczym z wyjątkiem hut.

Zarządzenia, które mogą być wydawane jako nakazy przez inspektorów pracy celem usunięcia stwierdzonych uchybień przepisom art. 1 rozporządzenia niniejszego lub rozporządzeń, przewidzianych w art. 2, wydają, o ile idzie o zakłady na kolejach, nie podlegające inspekcji pracy, organa kolejowe.

Art. 4. Nadzór nad wykonaniem niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń na jego podstawie wydanych, należy do powiatowych władz administracji ogólnej i inspektorów pracy, działających w granicach kompetencji im przysługujących łącznie lub oddzielnie stosownie do przepisów, które wydadzą wspólnie Ministrowie: Spraw Wewnętrznych i Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 5. Winni przekroczenia przepisów art. 1 i rozporządzeń, wymienionych w ustępach pierwszym i trzecim art. 2, ulegną — o ile dany czyn nie ulega karze surowszej w myśl innych przepisów — karze aresztu do 6 tygodni i grzywny do 3.000 złotych lub jednej z tych kar.

Winni przekroczenia rozporządzeń, wydanych na podstawie ustępu drugiego art. 2 niniejszego rozporządzenia, ulegną — o ile dany czyn nie ulega ukaraniu surowszemu w myśl innych ustaw karnych — karze grzywny do 50 złotych.

Art. 6. Przepisy art. 1 i przepisy rozporządzeń, wydanych na podstawie art. 2 są przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa życia i zdrowia w rozumieniu art. 23 i 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 590).

Art. 7. Do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w ust. 1 i 2 art. 5, właściwe są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 8. Ukaranie za przekroczenia, wymienione w art. 5 ust. 2, nie ogranicza w niczem uprawnień pracowników do odszkodowania z tytułu nieszczęśliwych wypadków lub z tytułu ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków.

Art. 9. Rozporządzenie niniejsze nie ogranicza kompetencji Ubezpieczalni Krajowej oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Królewskiej Hucie w zakresie zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom.

Art. 10. Rozporządzenie niniejsze w niczem nie narusza przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676).

Art. 11. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrom Pracy i Opieki Społecznej, Spraw Wewnętrznych i Przemysłu i Handlu łącznie w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami,

co do zakładów rolnych Ministrom Spraw Wewnętrznych, Pracy i Opieki Społecznej i Rolnictwa łącznie w porozumieniu z Ministrami Reform Rolnych i Robót Publicznych,

co do zakładów państwowych Ministrom, wymienionym w ustępie poprzednim według właściwości w tym ustępie określonej w porozumieniu z Ministrem Skarbu,

co do orzecznictwa karnego — Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; na obszarze zaś województwa śląskiego po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego na to rozporządzenie. Równocześnie z wejściem w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszystkie ogólne przepisy, dotyczące spraw unormowanych niniejszym rozporządzeniem, o ile są sprzeczne z jego postanowieniami. Przepisy szczegółowe w sprawie ochrony życia i zdrowia pracowników, dotychczas obowiązujące, zachowują moc prawną do czasu wydania nowych rozporządzeń na mocy art. 2 niniejszego rozporządzenia, względnie art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Dr. Dobrucki*

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*